

Oponentský posudek bakalářské práce

Římalová, Barbora, *Reprezentace kněží v materiálech o internátních školách pro obyvatele Severní Ameriky*. Praha: FHS UK, 2023, 50 stran + 4 strany obr. příloh.

Barbora Římalová si pro svou bakalářskou práci zvolila téma v našich (českých, nikoli v užším smyslu akademických) poměrech sotva známé a prakticky nezkoumané, totiž reprezentaci oblátských misionářů vyučujících v internátních školách pro nativní obyvatele Severní Ameriky a jejich analýzu. Na úvodních asi pěti šesti stránkách tento svůj záměr blíže rozebírá, stručně charakterizuje tuto problematiku a pokládá si několik výzkumných otázek. Součástí úvodních pasáží je rovněž stručně nastíněná historie poměrně mladého řádu oblátů. Ten byl založen až počátkem 19. století (církvními institucemi uznaný v roce 1826) provensálským světcem Eugenem de Mazenod. Oblátská misionáři byli brzy vysíláni do marginálních oblastí především Nového světa (Severní a Střední Ameriky) nebo subsaharské Afriky, kde do jisté konkurovali nebo dokonce nahradili již trochu zpozdilnější členy jiných misijních řádů na čele s jezuitou a františkány. Status misionářů periferií a šířitelů mariánského kultu v marginálních oblastech „třetího“ a „čtvrtého“ světa jim zůstal do značné míry dodnes a navzdory sotva zpochybnitelným faktům, kterými se autorka v rámci diskurzivní analýzy ve své bakalářské práci zabývala, mají dnes v místech svého působení respekt, alespoň u části lokálních katolíků (opírám o svou zkušenost z východního pobřeží Madagaskaru a z Guatemaly, kde jsem měl možnost se s oblátskými misionáři přímo setkat).

Jádro celé práce je v podstatě rozděleno do dvou obsáhlejších kapitol: *Teorie reprezentace* (s. 13-21) a zejména *Představení reprezentace...* (s. 22-45). V teoretické rovině pracuje Římalová s de Saussurovým pojetím znaků a jejich vztahovostí (později snad nejvlivnější inspirace v lévi-straussovském strukturalismu), ale především s Foucaultovým konceptem diskurzu zaměřeného na vztahy moci a síly (s. 18-20). Na tomto místě bych rád vyzdvihl autorčinu schopnost vysvětlit a představit Foucaultův diskurz stručně, výstižně a zejména srozumitelně, což se dle mého názoru nedaří ani některým „profí“ vykladačům tohoto excentrického francouzského filosofa. Je však překvapivé, že se ani de Saussure, ani Foucault neobjevují v závěrečné bibliografii (s. 48-50)! Ta je ostatně na jinak kvalitně zpracovanou práci poměrně útlá.

Nicméně hlavní linii práce můžeme sledovat v následující a nejdelší kapitole, v níž autorka optikou diskurzu rozebírá řadu svědectví jak bývalých absolventů internátních škol (jen na okraj: tyto školy známe též ze Spojených států, ale v jiné podobě např. pod patronací jezuitských misionářů třeba ze severního Mexika, kde existují částečně dodnes a, jak se zdá, bez větší kontroverze jako v případě oblátských vedených škol v Kanadě), tak dílčí zprávy komise TRC, tak některých oblátských aktérů aj. Autorka nepaušalizuje, a ačkoli se zpočátku zdálo, že půjde o jednostranné odsouzení opravdu až brutálních praktik, k nimž bezesporu na těchto školách v minulosti docházelo, další průběh práce ukázal na vyváženost argumentů. Diskurzivní analýza svědectví všech participujících stran ukazuje na problematičnost některých tvrzení, což dokazují například snímky z řady událostí, které byly oblátské v minulosti v areálu škol nebo v nich organizovány. Vizuální materiál často svědčí o opaku, z něho by se mohlo zdát, že ve školách panovala idyla a mezi žáky a vyučujícími a vychovateli byl harmonický vztah, což pochopitelně také není zdaleka tak jednostranné.

V krátkém *Závěru* (s. 46-47) se autorka zamýšlí nad důvody protikladů dvou klíčových narativů, které spatřuje v kritice zacházení s touto problematikou. A tak, jelikož problém stále

pokračuje, dochází k jakémusi bludnému kruhu: obě strany se vzájemně napadají, mají jedna proti druhé řadu argumentů atd., ale cíl, jímž by mělo být vzájemné usmíření nebo alespoň pochopení, je nejspíš ještě daleko. Autorka ostatně apeluje v samotném závěru na obezřetný přístup bez zbytečných emocí a snahu nazírat na problém ze všech úhlů pohledu. Sice trochu idealistická představa, ale v zásadě jediná možná.

Celkově hodnotím bakalářskou práci Barbory Římalové jako poměrně zdařilou, nejde do nadbytečných detailů, má dobré teoretické ukotvení, s nímž se analyticky pracuje v empirické části, závěr je dobře argumentačně shrnut. Práci doporučuji k obhajobě s předběžným hodnocením v rozmezí *výborně* a *velmi dobře* v závislosti na kvalitě obhajoby.

V Praze, 1. 9. 2023.

PhDr. Marek Halbich, Ph.D.